

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mari Tere Paskual Zapirain

*Errenteria,
Gipuzkoa
(1931)*

Aurkibidea

Biografia

Errenteria-Oreretako Biteri kalean jaio zen Mari Tere. Gurasoak Errenteria-Oreretakoak zituen, ama baserrian jaioa. Aitak Markeze izeneko tailerrean egiten zuen lan moldeak egiten; 36ko gerra zibilean, frontean ibili zen Intxarkundiaga batailoian. Gerrak iraun zuen bitartean, Errenteria-Oreretako beste hainbat familiak bezalaxe, herritik ihes egin eta Santurtzin bizi izan ziren ama-alabak hiru urtez. Petrolio-ontzi handi batean bueltatu ziren herrira, amonaren etxera. Aita gerratik bueltatu zenean, Gaztaino auzoan jarri ziren bizitzen. Aita portuan aritu zen lanean platanoak eta ikatza banatzen. Gero Fabrika Haundian, Linon, gaueko guarda izan zen, eta suginlanetan ere aritu zen. Aierbe ahizpekin ibili zen eskolan Mari Tere. Arratsaldean joaten zen eskolara amak gaixoaldiak izaten zituenez, berak arduratu behar zuelako etxeko lanez. Amak Lino fabrikari egin zuen lan. Behin "Productos El Quijote" izeneko lantegitik bulegoko langile baten galdezka joan ziren Aierbe ahizpen eskolara eta Mari Tere aukeratu zuten. Bertan aritu zen lanean ezkondu arte. Jose Koka errenteriarrekin ezkondu zen Gaztainora, gurasoen etxera, eta bost seme-alaba izan zituzten. Gerora Olibet auzoan bizi izan dira.

Zintak

ERR-021

- **Proiektua:** Euskal Herriko Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Zabala, Edurne
- **Data:** 2010-04-22

- **Iraupena:** 139 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Aita gerran eta beraiek Bizkaiko hainbat herritan

- **Erref:** ERR-021/003
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 00:06:03. **Bukatu:** 00:07:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Politika » Gerra zibila (1936-1939)

Laburpena:

Gerran, aita Itxarkundiaga batailoian egon zen. Bitarte horretan, Bizkaiko hainbat herritan egon ziren beraiek: Lekeition, Santurtzin... Aita gerratik itzulitakoan, portuan aritu zen lanean; eta, geroago, fabrika handian suginlanetan.

2. Aierbetarren eskolan ikasitakoa

- **Erref:** ERR-021/004
- **Iraupena:** 0:03:38. **Hasi:** 00:07:33. **Bukatu:** 00:11:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

<p>Gerra hasi zenean, Mari Terek 5 urte zituen. Ordurako Aierbe ahizpen eskolan ikasten hasia zen; eskola hura non zegoen azaltzen du. Maistrak Faustina, Dorotea eta Anastaxi ziren; anaiak ere laguntzen zien. Mari Tereren ama gaixotu egin zenean, baina, eskolako ordutegia egoera berrira moldatu behar izan zuen. Orduko ikasmaterialaz hitz egiten du. Lehen garrantzi handia ematen zitzaion letra onarekin idazteari.</p>

3. Gerra garaian, Bilbon harrera paregabea

- **Erref:** ERR-021/006
- **Iraupena:** 0:04:17. **Hasi:** 00:12:25. **Bukatu:** 00:16:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

Gerra hasi zenean, 5 urte zituen Mari Terek. Hasierako egun haietako oroitzapenak kontatzen ditu: etxetik joan behar zutenean, Mari Tere etxeko txoriaz kezkatuta zegoen. Errenteriatik jende askok egin zuen alde. Beraiek

Bilbora joan ziren eta jendea oso ondo portatu zen beraiekin. Gerora ere mantendu izan dute harremana gerran harrera hain ona egin zien jendearekin.

4. Bonbardaketek iraun bitartean, tunelean babestuta

- **Erref:** ERR-021/007
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 00:16:42. **Bukatu:** 00:18:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

<p>Gerran, goian-behean erortzen ziren bonbak. Babesteko, batzuetan mendira eta besteetan tunelpera joaten ziren. Tunelean zeudenean, jaten ematen zieten; trena tuneletik pasatzen zenean, baztertu egiten ziren.</p>

Transkripzioa

- Geo, goian-bihian bonbak. Hua zen horror. Badakizu zer den horror? Hoitakua zen. Batzutan esaten ziguten mendi aldea hobeto zela juatia; ta bestetan, tunelpean. Orduan, batzutan juaten giñan gora aldea, segun nondikan "buuu", "buuu", "buuu", ta "pun" eta "pun" eta "pan". Eta hobeto omen zen, zeren tapatzen zuten, estalitzen zuten, este... hondar-zakuak, zakuak hondarrez betiak, eta hua zen pues zapaia balitz bezela. Ta han pean egoten giñan. Ta pixkat kalmatzen zenian, orduan ateratzen giñan handik ta etxe aldea juaten giñan. Ta eguardiyan, ba, zian Portugalete ta Santurtzin tarte hortan zeon tunel bat, trena pasatzen zena, ta han ematen ziguten janariya. Ta janariya beti berdiña zen: zen garbantzua arrozakin. Hori. Juaten giñan platerakin hara. Plater... aluminiozko platerakin harea juaten giñan, ta ematen ziguten erraziyo hori ta harekin pasa behar.

- Hor, tunel horretan?

- Tunel horretan.

- Barruan?

- Bai, ta trena poliki-poliki pasatzen zen, ta orduan baztertu itten giñan psatzen zen denboran, zegatikan orduan denbora, osea, distantzia haunditikan hasten zen "pi-piiii, pi-piiii", adierazteko trena zetorrela. Ordun, egitten giñan, pues, zea, ixkiñetara baztertu egiten giñan. Ta geo berriz ere, pues, bueno, pues ateratzen giñan ta etxera juaten giñan. Santurzetik zeara, Portugaletea, ez dakit, hemendikan Pasaira bezela, gutxi gorabehera —oain dena aldatua egongo da, baiña. Eta nola ez zen dirurik, beti oiñez juan ta etorri.

5. Gerrako zerrendan aita topatzeko beldurra

- **Erref:** ERR-021/008
- **Iraupena:** 0:01:15. **Hasi:** 00:18:27. **Bukatu:** 00:19:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ekonomia gerra garaian
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak

Laburpena:

<p>Bilbora astean bitan joaten ziren, gerran hildakoen izenak ematen baitzituzten orduan. Bilbora joateko, tranbia hartzen zuten; aitak hilean behin ekartzen zuen gerran egoteagatik ematen zioten dirua, eta diru harekin ordaintzen zuten tranbia.</p>

Transkripzioa

- Bilbora astian bi alditan juaten giñen, zeren esaten zuten zeintzuk bizi zian ta zeintzuk hillak zian. Gudan, batzuek hillak, bestiak bizirik. Orduan, han, hangua zen komeriya! Denak urduriik. Aber bakoitza bere senarrari esaten zioten bizi zela o ez zela bizi. Eta, bueno, pues, denbora askuan juan giñan Bilbora. Eta han esaten zuten, pues: "Holako, halako bizi da; bestia hil da, bestia...". Beitu ze gogorkeriya, e! Eta, bueno, nere aita bizitu zen. Nere aita bizitu zen. Beste asko hil zian. Nere aita eta beste batzuk ere bai bizitu zian.

- Eta Bilbora nola juten ziñaten?

- Bilbora joaten giñan, aita ta hoiek, ez dakit hillabetetikan behin o, zerbait, zerbait ematen zioten, dirutxo bat, eta orduan ekartzen zuten, egun bateko permisuaikin etortzen zian. Ta permiso hortan, pues, zerbaitte dirua ematen zioten emaztiai, eta dirutxo hoi enpleatzen genun Bilbora joateko, hango tranbian.

6. Gerrako bizimodua Santurtzin

- **Erref:** ERR-021/011
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:21:49. **Bukatu:** 00:23:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » lhes egin beharra

Laburpena:

<p>Aita hilean behin etortzen zen etxera gerra garaian. Mari Tereri bere amaren lagunak eman zion titia ume zela.</p>

Transkripzioa

- Hiru urte pasa zitun aitak gudan.

- Bai.

- Hiru urte.

- Bai, hiru urtekua izan zen guda, ezta? Bai, bai.

- Eta etortzen zenian, klaro, izango zan egun berezia zuentzako.

- Onbre! Egun bat, e? Egun bat izaten [zen]; eguna, gaua, ta gero berriz juan in bihar zuten.

- Hori da. Ta ze iten zenuten? Elkarrekin bazkaldu ta...?

- Normalian izaten zen afaria, baiñan bokadilluak. Orduan ez zen bazkaltzeko modurik! Bokadillua. Ta, bueno, bokadilluakin lauak; ta gu bi neskak. Gaiñera, nere amaren lagun hori, nere amak ez zaukan bularra nahikoa ni jaio nintzarian, ta horrek zaukan gehiegi. Ta, orduan, haren bularrakin ni haziya naiz. Ta orduan maite giñan bi ahizpa bezela bi gazteak. Bai.

- Orduan ohitura izaten zan hola, ez?

- Bai!

- Bat bestian titiakin...
- Bai, bai, bai, bai. Zuk ez baduzu titia! Ta titia zen ona ta, gaiñera, merkeena ´re bai. Ba, beak ematen zian titi bateti, zeatikan harek asko zun, eta titi bateti ematen zian hark. Manuela izena zun eta bere alabak Konsuelo.

7. Aitaren bisitak gerran eta gosea

- **Erref:** ERR-021/013
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:23:22. **Bukatu:** 00:24:07
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Aitak hilean behin izaten zuen baimena etxekoak bisitatzerantz etortzeko; egun haietan, bokadilloa jaten zuten. Bai gerra garaian, bai gerra ostean, gosea pasa zuten.</p>

Transkripzioa

- Nola etortzen zian bisitan.
- Bai.
- Eta iten zenutela...
- Dirutxo bat...
-... bokadillo bat...
- Bai. Bokadilloa. Bokadilloa. Han inguruan bazen taberna bat ta bokadillua jaten genun. Ta, bueno, hua zen alkarrekin jatia bokadillua..! Ni txikiya nitzan, baiñon gogoratzen naiz hori! Orduan gosia pasatzen genun, e! [Hori esanda, gosia pasatzen da].
- Gutxi zenuten jateko, eta dirurik ere ez eta...
- Eta gero handik etorrira ere bai, e! Handik etorrira ere bai egun osorako ematen ziguten holako arto-ogiya, artiriñakin egindako ogiya, holakoxekua, ta egun guziya harekin pasa behar zenun. Goizian jaten genun, gosia zelako, ta gero egun guziya [ogiarik] gabe.

8. Santurtzitik itsasontziz alde egiteko pasatako momentu latzak

- **Erref:** ERR-021/015
- **Iraupena:** 0:04:08. **Hasi:** 00:25:15. **Bukatu:** 00:29:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

<p>Gerra garaian, Santurtzitik itsasontzi handi batean sartu zituzten gauez: jendea oso larrituta zegoen, eta asko uretara erori eta ito egin ziren. Inguruko barkuetatik bonbak botatzen zizkieten, oso gogorra izan zen hura. Azkenean, Pasaian gelditu ziren eta beraiek atera egin ziren itsasontzitik. Gainerakoek Frantzia eta Errusia aldera egin zuten.</p>

Transkripzioa

- Ta gero ya azkeneko honutz etorri giñanian izan zen handikan ya atera in behar zen. Gauerdiya. Ta atera in behar zen ta denak korrika izaten zen. Orduan korrika juaten zianian, badakizu ze izaten da, ezta? Bata bestiari bultzaka ta hori. Eta zeon hango kaian zeon barko haundi bat, ta esan ziguten hara sartu behar genula. Ta orduan, kaiako lurratik barko hartaraiño jarri zituzten tabloi batzuk, hara pasatzeko. Ta denak, pues, korrika, zeatikan gaiñian zeuden zeak, bonbak eta istilluak. Zenbat jende erori zen orduan! In zazu kontu hau dela. Bueno, zabalagua, ezta? Eta korrika zoaz. Pues, gero itsasoa dago. Erori zian biñon pillaka jendiak. Eta haurrak, e! Haurrak, txikiyak; heldua emakumia gehiena, zeatikan gizeonezkoa gutxi zen han. Eta erori eta itto, e! Ez erori eta zea. Ittota. Bai. Apuru horrekin, apuru horrekin, pues, asko, asko. Ezker-eskubi, asko erori zen. Ta zien gauerdiya. Ta zen petrolerua. Petrolero hori oso... petroleokin zijuana, gaiñera. Ta inguratu giñuzten “barcos de guerra” esaten zaiotena. Inguruan [genittuen]. Ta haiek tiroka ta tiroka. Ta, klaro, petroleoa bihian dagola, arrisku ikaragarriya. Ta botatzen zuten, ta igual barkotik —ez dakit — berrehun metrora edo hola, “fouum!”, sua ikusten zenun itsasoan, haiek botatzen zuten materialakin. Ta nahi zuten errenditzia kapitana. Ta kapitaiñai buruan ez dakit zergatikan, ezetz. Eta esaten zioten zea, este... nola izena du, ba? ikurriña ez, txuriya zen. E? zapiya jeisteko, “como rendimiento”. Ta bestiak ezetz. Ta orduan segi haiek ere botatzen ta botatzen. Hori´re izan zen beste gogorkeri ikaragarriya! Ta gero, batzuk jun zien Errusira hortikan, barku hortatikan. Azkenian jeitsi in zun, e! Bestela denak han akabatuko giñan.

- Itsasontzitik jeitsi in ziñaten berriro.

- Pasaian. Gertatu zen garai hartan nere aman partetik osaba zeon alkate hemen Erreteriyen. Karlos... este... Karmelo Rekalde. Ta egon zen hemen gerrako garaian alkate. Ta baita ere zinegotziya nere amaren anaia. Hua´re zeon udalan. Orduan, bi hoiek jakindu zuten —hoi ez dakit nola komunikatu zien— gu barku hortan giñala. Ta bi haiek, klaro, agintariyak nola zian, hoiei esker hemen Pasaian gu atera giñan. Lauak. Juan giñan lauak atera giñan. Ta gero bestiak jua zian batzuk Frantzira, bestiak... Bueno, guri´re esaten ziguten “rumbo a... rumbo a esto... rumbo a Rusia”. Hoi asko zeatzen zuten, izentatzen zuten, “rumbo a Rusia”. Ta gero beste runbo bat hartzen zun, ta gero bestia hartzen zun ta... Nola? ta [anda] Pasaira etorri! Ta Pasaian, pues, hori gertatu zen. Ta atera giñuzten.

- Pasaian batzuk jeitsiko zian.

- Bai, gutxi. Nik uste dut gu. Biñon haien zeakin, e, haien... nola esango zen? bueno, baimena edo nola esaten da? Bai, bai. Bestiak, pues, batzuek Frantzira jua zien. Asko. Eraman zittuzten. Bestiak ere asko dia Errusira joanak. Baiñon gu, hor gelditu zen. Oain, hori ez dizut esango nola izan zen jakittia gu barku hortan giñala. Biñon beak biyok jua zien ta, klaro, nola zien... agintaritzia zaukaten, atera giñuzten ta, bueno, pues geroztikan Erreteriyen.

9. Gerratik itzulitakoan, amonaren etxera

- **Erref:** ERR-021/016
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:29:23. **Bukatu:** 00:31:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerran Bilbon egon ziren eta handik Errenteriara itzultakoan, amonaren etxera joan ziren bizitzera. Garai batean aitona egin zuen etxe hura.

10. Aitarekin komunikazioa, Langileen Batailoian egon zen bitartean

- **Erref:** ERR-021/017
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:31:43. **Bukatu:** 00:33:47
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Errenteriara itzuli zirenean, noizean behin aitaren berri izaten zuten, gutun bidez komunikatzen baitziren. Guda bukatu zenean, aita Langileen Batailoian egon zen. Etxera itzuli zenean, alokairuan bizitzera joan ziren Gaztainora.

11. 'Radio Pirenaica' entzuten

- **Erref:** ERR-021/019
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:34:11. **Bukatu:** 00:36:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Beste adierazbide batzuk

Laburpena:

<p>Aita gerratik itzuli zenean, Radio Pirenaica entzuten zuten familia elkartuta. Mari Tereren osaba kartzelan egon zen Ondarretan.</p>

12. Familian joera politiko desberdinak

- **Erref:** ERR-021/020
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:36:22. **Bukatu:** 00:37:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:

Aita eta ama abertzaleak ziren, baina amaren ahizpa bat karlisten desfileetan ateratzen zen igandero.

13. Batzokiko kultur giroa

- **Erref:** ERR-021/021
- **Iraupena:** 0:03:09. **Hasi:** 00:37:43. **Bukatu:** 00:40:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Dantza
- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak

Laburpena:

Mari Tereren gurasoak batzokira joaten ziren. Mari Terek euskal dantzak ikasi zituen batzokian umetan. Han izandako dantzako irakaslea aipatzen du. Arku-dantzaren doinua abesten du. Batzokian antzerkiak egiten ziren, tertuliak izaten ziren.

14. Politikaren gainera, familiaren lokarriak

- **Erref:** ERR-021/022
- **Iraupena:** 0:02:11. **Hasi:** 00:40:52. **Bukatu:** 00:43:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Karlismoa, liberalismoa

Laburpena:

Familian batzuk abertzaleak eta besteak karlistak ziren; baina elkarri lagundu zioten garai latzetan. Familiakoen artean errietak izaten zituzten ahizpa karlisten desfileetan ateratzen zenean.

15. Herritarren arteko salaketak

- **Erref:** ERR-021/023
- **Iraupena:** 0:03:50. **Hasi:** 00:43:03. **Bukatu:** 00:46:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan

Laburpena:

Amak asko maite zuen ikurrina eta gerra garaian lepoan eramaten zuen; horrez gain, lagun batzuek leporako bitxi bat eman zioten zaintzeko. Gerora, herrian bitxia lapurtu izana leporatu zioten amari. Bitxien jabea amaren alde atera zen orduan. Ama salatu zuen emakumearen jarrerari buruz hitz egiten du.

16. Gerra ostean euskarak atzerakada handia

- **Erref:** ERR-021/025
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:47:23. **Bukatu:** 00:49:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Gerratik itzulera

Laburpena:

Gerra garaian Bilbon egon ziren, eta Errenteriara itzulitakoan giroa oso aldatuta zegoela konturatu ziren: kanpoko jende asko etorri zen. Euskarak atzerakada handia izan zuen garai hartan Errenterian. Baserritarrei "Pellos" deitzen zien kanpotik etorritakoek mespretxu gisa, eta horregatik baserritar asko erdarara jotzen hasi ziren.

17. Aitaren lanak gerra aurrean eta gerra ostean

- **Erref:** ERR-021/026
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:49:31. **Bukatu:** 00:50:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Industria motak » Fundizioa
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Aita "Marquezen" aritu zen lanean gerra aurretik; gerra ostean, han jarraitu zuen lanean, baina gerora kaian hasi zen lanean itsasontzietatik iristen ziren bananak eta ikatz-zakuak banatzen.

18. Aita zakuak banatzen ibiltzen zenekoa

- **Erref:** ERR-021/027
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:50:31. **Bukatu:** 00:51:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Aita ikatz-zakuak banatzen aritzen zen, dena bizkar gainean eramanda. Zakuen barruan eramaten zuen materiala zertarako erabiltzen zen azaltzen du.

19. Gaztaino auzoan jolasean

- **Erref:** ERR-021/028
- **Iraupena:** 0:02:59. **Hasi:** 00:51:54. **Bukatu:** 00:54:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Haurtzarotik Gaztaino auzoan bizi izan zen Mari Tere. Berari pilotan jokatzea asko gustatzen zitzaion; sokasaltoan ere aritzen ziren."A la Habanan" nola jolasten zuten azaltzen du.

20. Eskolara arratsaldez bakarrik

- **Erref:** ERR-021/031
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 00:57:20. **Bukatu:** 00:58:21

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

<p>Gerratik itzultakoan, arratsaldez bakarrik joaten zen eskolara, ama gaixo baitzegoen. Orduan ikasten zutena aipatzen du: frantsesa, takigrafia...</p>

21. Etxean zituzten animaliak

- **Erref:** ERR-021/033
- **Iraupena:** 0:02:52. **Hasi:** 00:59:12. **Bukatu:** 01:02:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Etxean animaliak zituzten: untxiak, hegaztiak, oilarra... Oilar hari buruz hitz egiten du. Mari Tereri asko gustatzen zitzaizkion animaliak. Untxiak nola zaintzen zituzten azaltzen du.

22. Etxeko txakur bihurria

- **Erref:** ERR-021/034
- **Iraupena:** 0:01:01. **Hasi:** 01:02:04. **Bukatu:** 01:03:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Txakur bat eduki zuten, baina oso bihurria zen: zaunka asko egiten zuen, alde egiten zuen...

23. Etxean egindako garbigailua

- **Erref:** ERR-021/036
- **Iraupena:** 0:03:32. **Hasi:** 01:03:38. **Bukatu:** 01:07:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Mari Tereren senarra mekanikoa zen eta garbigailu bat plagiatu zuen lagun argiketari baten laguntzaz. Hura aurrerapen handia izan zen, ordura arte dena eskuz garbitu behar izaten baitzuten. Arropa nola garbitzen eta lehortzen zuten azaltzen du.

24. Amaren gaixotasuna eta harentzako sendabideak

- **Erref:** ERR-021/038
- **Iraupena:** 0:02:19. **Hasi:** 01:07:37. **Bukatu:** 01:09:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Erremedioak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Gaixotasunak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Gerra ostean, eskolara joaten bazen ere, etxeko lanez bera arduratzen zen. Ama gaixo egoten zen eta zer sendabide izaten ziren garai hartan azaltzen du; "Mari Zikinengana" joaten zen barruko zikina ateratzera barraskiloen bidez.</p>

25. Gurasoak liho-fabrikan lanean

- **Erref:** ERR-021/039
- **Iraupena:** 0:01:30. **Hasi:** 01:09:56. **Bukatu:** 01:11:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Amak liho-fabrikan egiten zuen lan, eta gerora aita ere han aritu zen: aitaren eta amaren fabrikako zereginei buruz hitz egiten du.

26. "Productos El Quijoten" lanean

- **Erref:** ERR-021/040
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 01:11:26. **Bukatu:** 01:14:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lantegiak

Laburpena:

Mari Tere 16 urterekin hasi zen lanean "Productos El Quijoten": han zer egiten zuten azaltzen du. Mari Tere enpresa hartako bulegoan aritu zen lanean, eta lan hori nola lortu zuen aipatzen du.

27. 'Productos El Quijote'ko zereginak

- **Erref:** ERR-021/042
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:15:16. **Bukatu:** 01:17:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Lantegiak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak

Laburpena:

<p>Mari Terek Productos El Quijoten lan egin zuenean, Canariasekin lan-harremana zuten eta itsasontziz iristen ziren produktuak Erreenteriara. Matematikako ariketak buruz eta erraz egiten zituen Mari Terek. Orduan izaten zituen zereginak aipatzen ditu.</p>

28. Ezkondu aurreko lanaren baldintzak

- **Erref:** ERR-021/047
- **Iraupena:** 0:00:39. **Hasi:** 01:25:17. **Bukatu:** 01:25:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

"Productos el Quijoten" egin zuen lan gaztetan, baina ezkontzean lana uztera behartu zuten. Garai hartan ez zioten kotizatu; 65 urterekin konturatu zen horretaz eta horrek zekartzan ondorioez.

29. Bezperen ostean, Zumardira dantzara

- **Erref:** ERR-021/049
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 01:27:24. **Bukatu:** 01:29:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Eliza giroko ospakizunak

Laburpena:

Senarra Zumardian ezagutu zuen, bandak jotzen zuen garaian. Garai batean moda egon zen Pasaiara joateko musika entzutera. Bezperatarra joan ostean joaten ziren Zumardira; Bezperatan zer egiten zuten azaltzen du.

30. Mutilen eta nesken jokaerak dantzan

- **Erref:** ERR-021/050
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 01:29:25. **Bukatu:** 01:30:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Zumardian dantza egiten zuten; gustuko mutilak ikustean zer egiten zuten azaltzen du. Neskak ez ziren mutilengana joaten, alderantziz bakarrik baizik. Erreterian inguruko herrietan baino lehenago utzi zuten dantza lotua egiten.

31. Sagardotegietako giroa lehen

- **Erref:** ERR-021/052
- **Iraupena:** 0:01:54. **Hasi:** 01:32:42. **Bukatu:** 01:34:36
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Aisia » Taberna giroa » Sagardotegiak

Laburpena:

<p>Zinera gurasoekin joan izan da gehienbat Mari Tere. Neskak Madalen egunean bakarrik sartzen ziren tabernara. Orduko sagardotegietako giroa nolakoa zen azaltzen du.</p>

32. Gizonen eta emakumeen soldaten arteko aldeak

- **Erref:** ERR-021/053
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:34:36. **Bukatu:** 01:36:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ekonomia eta industria » Lan-baldintzak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

Esmalte-fabrikari emakumeek egiten zuten lan gehienbat. Gizonen eta emakumeen soldaten artean aldeak zeuden lehen. Soldata astero jasotzen zuten eta Mari Terek amari ematen zion jaso bezala.

33. Lehenengo berokia eta orduko barruko arropak

- **Erref:** ERR-021/054
- **Iraupena:** 0:03:55. **Hasi:** 01:36:19. **Bukatu:** 01:40:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Lanbideak » Sastreak, jostunak

Laburpena:

Lehen arropa gutxiago erosten zen. Manta batekin egin zuten Mari Tereren lehenengo berokia. Amona jostuna zuen eta jostundegia zeukan: neskak hara joaten ziren josten ikastera. Amonak ez ezik, amak eta izebak ere josten zioten arropa Mari Tereri. Orduko barruko arropak deskribatzen ditu.

34. Lehenengo planak mutil-lagunarekin

- **Erref:** ERR-021/056

- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:41:51. **Bukatu:** 01:43:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Gaztetako ibilerak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Senarra Zumardian ezagutu zuen. Hasiera hartan elkarrekin egiten zituzten planak aipatzen ditu: paseatu, mendira joan...

35. Antisorgailuak erabiltzea bekatu zen

- **Erref:** ERR-021/057
- **Iraupena:** 0:03:33. **Hasi:** 01:43:26. **Bukatu:** 01:46:59
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Lehen dena zen bekatu. Orduko antisorgailuei buruz hitz egiten du: tenperaturaren sistema, besteak beste. Antisorgailuak erabiltzea bekatu zen. 5. semea izan zuenean, apaizarekin izandako elkarrizketa kontatzen du.

36. Bekatu egin ote zuten beldurrez

- **Erref:** ERR-021/058
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 01:46:59. **Bukatu:** 01:50:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Musu ematea bekatu zenez, ezkutuan ibiltzen ziren. Senarrak behin konfesatzean izandako anekdota kontatzen du. Beldur izaten ziren, ez baitzekiten bekatu egin ote zuten.

37. Erditzearen arriskuak

- **Erref:** ERR-021/059
- **Iraupena:** 0:05:04. **Hasi:** 01:50:16. **Bukatu:** 01:55:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Osasun-zentroak
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak

Laburpena:

Lehen informazio gutxi zeukaten sexuaren gainean. Ez zuten antisorgailuei buruzko ezagutza argirik, eta beti beldurrez egoten ziren haurdun geldituko zirelakoan. Haurdun gelditzearen alde txarretako bat erditzeko minak izaten

ziren, ez baitzegoen garai hartan epiduralik. Mari Terek 5 seme-alaba izan ditu: lehenengo hirurak etxean eta azken biak ospitalean. Berak izandako erditzeei buruz hitz egiten du. Erditzeak naturalak izaten ziren.

38. Erditu osteko atsedena eta lanak

- **Erref:** ERR-021/061
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 01:56:16. **Bukatu:** 01:57:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Jaiotzak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Umea izan ostean, amak pixkanaka berreskuratzen zuen indarra. Lehen pixoihalak izaten ziren eta lixibarekin garbitu behar izaten zituzten beti.

39. Txupeteari buruzko aholkua

- **Erref:** ERR-021/064
- **Iraupena:** 0:01:32. **Hasi:** 02:02:28. **Bukatu:** 02:04:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Ohiturak eta bizimodua » Osasuna » Medikuak eta sasimedikuak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Haurrak zaindu eta hezi

Laburpena:

<p>Haurren medikuak txupeteari buruz eman zien aholkua gogoan du. Lehen zeuden farmaziak aipatzen ditu.</p>

40. Ezkontzako bazkaria eta bidaia

- **Erref:** ERR-021/066
- **Iraupena:** 0:02:29. **Hasi:** 02:04:16. **Bukatu:** 02:06:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

3 urtez mutil-lagunarekin ateratzen ibili ostean, ezkondu egin ziren. Ezkontza nola ordaindu zuten aipatzen du. Eztei-bidaian Bilbora eta Tarragonara joan ziren. Ezkontzako bazkaria Arzaken egin zuten: orduko menua eta aitonarekin izandako anekdota kontatzen du.

41. Ezkontzako soinekoa

- **Erref:** ERR-021/067
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 02:06:45. **Bukatu:** 02:07:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ezkontzak

Laburpena:

<p>Ezkontzako soinekoa izebak josi eta oparitu zion. Soinekoa nolakoa zen azaltzen du.</p>

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-29

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com